

Saverio Gaeta

PÁPEŽ
LEV XIV.

PRÍBEH NOVÉHO PÁPEŽA
A VÝZVY, KTORÝM BUDE ČELIŤ

IKAR

SAVERIO GAETA / PÁPEŽ LEV XIV.

SAVERIO GAETA

PÁPEŽ LEV XIV.

PRÍBEH NOVÉHO PÁPEŽA
A VÝZVY, KTORÝM BUDE ČELIŤ

Preložil Marcel Melicher

IKAR

Saverio Gaeta

PAPA LEONE XIV

Il racconto del nuovo papa
e le sfide che dovrà affrontare

Copyright © 2025 Adriano Salani Editore s.u.r.l., dal 1862

Gruppo editoriale Mauri Spagnol, Milano

Slovak edition published by arrangement with Agentia

Literara Livia Stoia.

All rights reserved.

Translation © 2025 by Marcel Melicher

Cover Photo © Vatican Media

Cover design © PEPE nymi

Slovak edition © 2025 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0261-6

Už v prvých dňoch svojho pontifikátu som cítil
povinnosť a hlbokú túžbu ísť do Genazzana,
do Svätyne Matky dobrej rady, ktorá ma celý život
sprevádza svojou materinskou prítomnosťou,
múdrostou a príkladom svojej lásky k Synovi,
ktorý bol vždy stredobodom mojej viery.

Cesta, pravda a život.

Ďakujem ti, Matka, za tvoju pomoc,
sprevádzaj ma na tejto novej misii.

Lev P. P. XIV. – 10. mája 2025

*(Podpis v knihe návštev svätyne v Genazzane
v regióne Lazio, ktorú pápež Prevost navštívil
počas prvej cesty mimo Vatikánu)*

1. KAPITOLA

Čas 267. pápeža

Vo štvrtok 8. mája 2025 o 19.12 hod. po tradičnom ohlásení v latinčine „*Annuntio vobis gaudium magnum*“ (Oznamujem vám veľkú radosť) – sprevádzanom potleskom zhromaždeného davu na námestí po tom, čo z komína Sixtínskej kaplnky vyšiel biely dym a po slávnostnom rozozvučaní zvonov Baziliky svätého Petra, ktoré krátko po 18. hodine naznačili túto udalosť – nasledovalo z balkóna baziliky oznámenie „*Habemus papam*“ (Máme pápeža).

Toto vyhlásenie je staré viac ako šesť storočí, keď sa v roku 1417 stal pápežom Martin V. Jeho zvolenie znamenalo obnovenie jednoty Cirkvi a ukončenie tridsaťdeväťročnej veľkej pápežskej schizmy, počas ktorej si Petrov stolec nárokovali až traja pretendenti.

Vyhlásenie bolo inšpirované Evanjeliom podľa Lukáša, v ktorom anjel oznamuje pastierom narodenie Ježiša.

Novozvolený pápež Lev XIV. na balkóne Baziliky sv. Petra.

Podľa starobylého zvyku sa zbor kardinálov, známy aj ako kolégium kardinálov, člení na tri rády: biskupský, kňazský a diakonský. A práve kardinál-protodiakon (služobne najstarší z kardinálov-diakonov) – v tomto prípade francúzsky arcibiskup Dominique Mamberti – vyslovil tieto rozhodujúce slová, za ktorými nasledovalo oznámenie mena zvoleného: „*Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum, Dominum Robertum Franciscum, Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem Prevost.*“ Aklamácia pokračovala, zatiaľ čo na námestí sa postupne šírili správy, kto je ten zvolený – naznačovali ich tí, čo poznali jeho meno a už mu stihli priradiť tvár –, až do apoteózy: „*Qui sibi nomen imposuit Leonem XIV.*!“ (ktorý si zvolil meno Lev XIV.). Pápež František teda zatiaľ zostáva bez radovej číslovky I., pretože tá sa k menu pridá až vtedy, keď si rovnaké meno zvolí jeho nástupca, ktorý sa bude volať František II.

Bezprecedentná väčšina

Približne hodinu predtým, za zatvorenými dverami Sixtínskej kaplnky, potlesk kardinálov oznámil, že novozvolený pápež získal dvoj tretinová väčšinu hlasov prítomných voliteľov, teda 89 zo

133 hlasov, ktoré boli v tomto konkláve potrebné podľa pravidla stanoveného Jánom Pavlom II. v roku 1996 v dokumente *Universi Dominici gregis* (*Pastier celého stáda*), ktoré len minimálne aktualizoval Benedikt XVI. v dokumente *Normas nonnullas* (*Niektoré normy*) z roku 2013 a ktoré František nikdy neupravil napriek mnohým fámam, že mal v úmysle znížiť potrebné kvórum na polovicu plus jeden hlas.

O niekoľko minút neskôr kardinál, ktorý bol až do začiatku sedisvakancie prefektom Dikastéria pre biskupov, vyslovil tradičné „*Accepto*“ (prijímam), čím jednoznačne prijal vôľu absolútnej väčšiny svojich bratov kardinálov, ktorí ho povolali za 267. pápeža v dejinách. Otázku o prijatí voľby a výbere mena mu položil kardinál Pietro Parolin, prvý v poradí kardinálov-biskupov, keď nahradil dekana kolégia kardinálov Giovanniho Battistu Reho a prodekana Leonarda Sandriho, ktorí sa nemohli zúčastniť na konkláve, pretože prekročili vekový limit 80 rokov.

Tak sa začal pontifikát, počas ktorého štvrtý raz po sebe zasadol na Petrov stolec kardinál, ktorý nebol Talianom. Zvolenie Poliaka Karola Wojtyły (Jána Pavla II.) v roku 1978 prerušilo zvyk trvajúci od roku 1523, keď zomrel Holanďan Adrian Florenszoon Boeyens d'Edel (Hadrián VI.).

Nasledovalo zvolenie Nemca Josepha Ratzingera (Benedikta XVI.) v roku 2005 a Argentínčana Jorgeho Mariu Bergoglia (Františka) v roku 2013, ktorý bol vôbec prvým neeurópskym pápežom. O 19.23 hod. sa Lev XIV. konečne predstavil svet, oblečený v pápežskom rúchu, ktoré si s pomocou majstra pápežských liturgických slávení Diega Ravelliho obliekol v „komnate slůz“, malej miestnosti neďaleko Sixtínskej kaplnky, kde mohol v pokoji uvoľniť napätie, ktoré sprevádzalo zvolenie.

Pápežské rúcho tvorí biela reverenda (predstavuje čistotu Svätého Otca), červená mozetta (krátky plášť, ktorý zakrýva plecia a ruky a naznačuje pápežskú autoritu) a červená štóla (dlhý pás so zlatou výšivkou, ktorý visí na krku po oboch stranách hrude a siaha až po kolená, charakteristický prvok jeho všeobecnej a najvyššej dôstojnosti).

Pápež Bergoglio zostal len pri reverende, čím narušil tradíciu, ktorá siaha až k Levovi IX. z roku 1048 a ktorá sa spomína už v dokumente *Dictatus papae* (Pápežský diktát) z roku 1075: „Iba pápež môže nosiť červený plášť ako znak moci a mučeníctva.“ Pripomína šarlátový plášť, ktorý vojaci obliekli Ježišovi vo vládnej budove. Biela látka zasa symbolizuje jeho zmŕtvychvstanie:

„Nosil som bielu Kristovu tuniku,“ vyhlásil Pius II. v roku 1458. Biskup z Mende, teológ a liturgista Guglielmo Durando v diele *Rationale divinarum officiorum* z roku 1280 vysvetľuje: „Najvyšší pontifik vždy nosí červený plášť, no pod ním je zahalený v bielom rúchu, pretože belosť znamená nevinnosť a lásku, vonkajšia červená farba symbolizuje účasť na Kristovom umučení. Pápež totiž stelesňuje toho, kto pre nás urobil svoj odev červeným.“

Až do zvolenia Jána Pavla II. v roku 1978 bolo tradíciou, že pápež pri prvom vystúpení nepovedal nič okrem slávnostného požehnania *Urbi et orbi* (Mestu [Rím] a svetu). Zmenil to pápež Wojtyła, ktorý pri svojom prvom vystúpení vyvolal rozpaky aj u ceremoniára. Netušene výbornou taliančinou povedal, že ho kardináli „povola-
li z ďalekej krajiny“. Tieto slová pripomenul František v roku 2013, keď doplnil svoj prejav vyjadrením, že bratia „išli poňho takmer na koniec sveta“.

Pápež Lev XIV. zašiel oveľa ďalej a pred ude-
lením prvého požehnania *Urbi et Orbi* predniesol osemminútový prejav vo výbornej taliančine. Začal ho veľmi aktuálnym pozdravom „Poko-
j nech je s vami všetkými!“ a jeho slová vzbudili do-
jatie a veľkú nádej a dôveru.

Prekvapujúca rýchlosť

Rýchlosť voľby – dva dni a len štyri hlasovania – vyvrátila hypotézy z predvečera konkláve, ktoré predpokladali krátke trvanie len v prípade, že by bol zvolený jeden z favoritov spomínaných vatikánistami: dovtedajší vatikánsky štátny sekretár Pietro Parolin, jeruzalemský patriarcha Pierbattista Pizzaballa, proprefekt Dikastéria pre evanjelizáciu Luis Antonio Gokim Tagle alebo bolonský arcibiskup Matteo Maria Zuppi. Zhoda v kardinálskom kolégiu však bola väčšia, než sa predpokladalo, a v rekordnom čase prevýšila dvojtretinovú väčšinu.

Medzi najkratším, iba desaťhodinovým konkláve, ktoré v noci z 31. októbra na 1. novembra 1503 zvolilo Júliusa II. (aj vďaka finančnej dohode Cesareho Borgiu s jemu blízkymi kardinálmi), a tým najdlhším, trvajúcim tisícšesť dní, ktoré volilo Gregora X. od 29. novembra 1268 do 1. septembra 1271 (obyvatelia Viterba vtedy zašli tak ďaleko, že odkryli strechu sály, v ktorej sa hlasovalo), sa táto voľba sa nijako nevymykala z pokoncilových konkláve, pri ktorých sa trvanie voľby pohybovalo medzi dvoma dňami u Jána Pavla I. (1978, štyri hlasovania), Benedikta XVI. (2005, štyri hlasovania) a Františka (2013, päť

hlasovaní) a tromi dňami u Pavla VI. (1963, šesť hlasovaní) a Jána Pavla II. (1978, osem hlasovaní).

Stalo sa tak napriek rekordnému počtu 133 kardinálov (o dvoch menej, ako sa očakávalo, keďže Španiel Antonio Cañizares Llover a Keňan John Njue sa konkláve napokon nezúčastnili), ktorí vstúpili do Sixtínskej kaplnky na hlasovanie (v porovnaní so 115 na posledných dvoch konkláve v rokoch 2005 a 2013). Podľa platných predpisov „maximálny počet kardinálov voličov nesmie prekročiť stodvadsať“, to je však v rozpore s neskoršie prijatou normou, podľa ktorej „žiadny kardinál voliteľ nemôže byť vylúčený z aktívnej ani pasívnej voľby z akéhokoľvek dôvodu alebo zámienky“. Kongregácia kardinálov teda 30. apríla túto dilemu vyriešila vysvetlením, že „vymenovaním viac ako stodvadsať kardinálov pri výkone svojej najvyššej moci František upustil od tohto legislatívneho ustanovenia, vďaka čomu kardináli napriek počtu presahujúcemu limit získali právo voliť rímskeho pápeža“.

Prijatí a vylúčení

Na tom istom stretnutí bolo prijaté rozhodnutie kardinála Giovanniho Angela Becciu, ktorého

vatikánsky súd v decembri 2023 zatiaľ neprávoplatne odsúdil na päť a pol roka odňatia slobody za spreneveru a zneužitie funkcie pri správe finančných prostriedkov vatikánskeho štátneho sekretariátu. V smutnom vyhlásení oznámil, že sa na voľbe pápeža nezúčastní (nad jeho procesom naďalej visia tieň, ktoré sa budú musieť objasniť v ďalšom konaní): „Keďže mi leží na srdci dobro Cirkvi, ktorej som slúžil a naďalej budem slúžiť s vernosťou a láskou, a chcem prispieť k pokojnému priebehu konkláve, rozhodol som sa, ako vždy, poslúchnuť vôľu pápeža Františka nevstúpiť do konkláve, pričom zostávam presvedčený o svojej nevine.“ Dostalo sa mu uznania za „čestné konanie“ a „gesto, ktoré urobil“, spolu s vyjadrením nádeje, že „kompetentné justičné orgány definitívne potvrdia fakty“.

Kurióznym bol aj prípad Philippa Nakellentubu Ouédraoga z Burkiny Faso, o ktorom sa vo vatikánskej ročenke až do roka 2024 uvádzalo, že sa narodil 25. januára 1945, čo by ho z konkláve vylúčilo. V tohtoročnom vydaní ročenky bol však jeho dátum narodenia posunutý na 31. december 1945, vďaka čomu zostal v zozname voliteľov. Vysvetlením bolo, že v čase jeho narodenia v krajine neexistovali matriky, takže keď ho v roku 1973 vysvätili za kňaza, spolu s diecéznym ekonómom

zvolili na administratívne účely náhodný dátum. Burkina Faso mu však nedávno určila nový oficiálny dátum. Naopak, Inda Georgea Alencherryho delili od vstupu do konkláve len dva dni, keďže 80 rokov dovŕšil 19. apríla.

Na to, aby sme pochopili rozsah Františkových zásahov týkajúcich sa voliteľov v kardinálskom kolégiu, stačí niekoľko údajov z porovnania konkláve v roku 2013 a v roku 2025: Európa znížila počet voliteľov o dvoch (zo 60 na 58, pričom Taliansko stratilo 9 a Nemecko 3) a Severná Amerika o jedného (zo 17 na 16), Stredná Amerika zvýšila počet o jedného (z 3 na 4) a Južná Amerika o štyroch (z 13 na 17, z ktorých dvoch voliteľov získala Argentína), Afrika zvýšila počet voliteľov o päť (z 11 na 16), Ázia ich zdvojnásobila (z 10 na 20) a Oceánia strojnásobila (z 1 na 3). Ešte pozoruhodnejšia je však skutočnosť, že z krajín, ktoré mali prvý raz jedného kardinála, ich bolo najmenej dvadsaťdva a pätnásť z nich vstúpilo do Sixtínskej kaplnky. Volitelia pochádzali zo 70 krajín (pôvodne ich malo byť 71, no Keňan Njue sa konkláve napokon nezúčastnil). Najdlhšiu cestu na konkláve absolvoval biskup Soane Patita Paini Mafi z ostrova Tonga uprostred Tichého oceánu. Cesta mu trvala viac ako tridsaťštyri hodín.

Vítazstvo štatistiky

Rozhodnutie pápeža Bergoglia dať väčší význam „perifériám sveta“, ako ich rád označoval, malo za následok absenciu tradičných kardinálskych miest v konkláve: stačí spomenúť, že nebol prítomný milánsky arcibiskup, ktorý dal v 20. storočí dvoch pápežov, Pia XI. a Pavla VI. Chýbal aj benátsky patriarcha, ktorý mal na konte dokonca troch pápežov: Pia X., Jána XXIII. a Jána Pavla I. A potom kardinál z Paríža, Toleda, Berlína, Krakova, Prahy, Los Angeles či zo Sydney, ak berieme do úvahy len tých najdôležitejších. Z Rímskej kúrie chýbal archivár a knihovník svätej rímskej Cirkvi, prefekt Dikastéria pre legislatívne texty a druhý proprefekt Dikastéria pre evanjelizáciu.

Aj keď Cirkev nie je zastupiteľskou demokraciou, je zrejmé, aký vplyv mali tieto absencie, keďže na čele spomínaných miest stoja spravidla cirkevní predstavitelia s veľkou autoritou a skúsenosťami. Sám Bergoglio si to však dobre uvedomoval, a to až do takej miery, že sa s tým zdoberil vo svojej biografii *Život*: „Keďže som vedel, že Buenos Aires bolo historicky sídlom kardinálov, očakával som, že príde aj červená čiapočka, a tak sa aj stalo. V roku 2001 ma Ján Pavol II. vymenoval za kardinála.“

Významným problémom tohto konkláve bol nielen počet, ale aj rôzny geografický pôvod mnohých kardinálov, pre ktorý sa navzájom nepoznali. A tak prvý raz v dejinách dostali kardináli knihu s fotografiami a so životopismi každého z nich a visačku s menom, priezviskom a informáciou, či sú alebo nie sú voliteľmi.

Napriek mladému veku viacerých kardinálov, ktorých František vymenoval, bol priemerný vek tých, ktorí vstúpili do konkláve, o čosi menší ako 70 rokov, podobne ako v prípade predchádzajúcich dvoch konkláve, vtedy to bolo 72 rokov, no nižší ako v ostatných konkláve v 20. storočí a ďaleko od rekordného priemerného veku 66 rokov, ktorý bol zaznamenaný na konkláve pred viac ako sto rokmi, v roku 1922 pri voľbe Pia XI. Zaujímavé je i to, že nový pápež má necelých 70 rokov (narodeniny má 14. septembra). Štatistika tak zohrala v tomto prípade svoju rolu.

2. KAPITOLA

Cesta ku konkláve

„**D**rahí bratia a sestry, s hlbokým zármutkom musím oznámiť smrť nášho Svätého Otca Františka,“ oznámil dojatým hlasom 21. apríla 2025 o 9.47, na Veľkonočný pondelok, kardinál Kevin Joseph Farrell v priamom prenose vatikánskych médií pontifikov odchod. Dodal, že „dnes ráno o 7.35 sa rímsky biskup František vrátil do Otcovho domu. Celý svoj život zasvätil službe Pánovi a jeho Cirkvi. Učil nás žiť život verný zásadám evanjelia, s odvahou a bezhraničnou láskou, najmä k tým najchudobnejším a vylúčeným. S nesmiernou vďačnosťou za jeho príklad pravého učeníka Pána Ježiša odovzdávame dušu pápeža Františka nekonečnej milosrdnej láske Trojjediného Boha“.

Kardinál Farrell má vo funkcii komorníka svätej rímskej Cirkvi za úlohu previesť Cirkev obdobím sedisvakancie (t. j. obdobím medzi smrťou pápeža a voľbou jeho nástupcu). Vedenie